

Temat 3. Etapy Objawienia

Bóg objawiał się człowiekowi stopniowo, a kulminacją Jego objawienia było Wcielenie. Chrystus ustanowił Kościół, który zachowuje żywą pamięć o Nim i przedstawia Go jako Tego, który żył na tym świecie, zmartwychwstał i pozostaje wśród nas na wieki. Misję tę wypełnia, strzegąc słowa Bożego, zawartego w Piśmie Świętym, przekazując Tradycję i nauczając, oświecony przez Ducha Świętego, jak żyć jako chrześcijanin w każdej epoce (Magisterium).

18-12-2022

1. Etapy objawienia: od Abrahama do Chrystusa

Objawienie zaczyna się od samego stworzenia człowieka. Pismo Święte mówi nam, że już Adam i Ewa, nasi pierwsi rodzice, nawiązali relację i dialog z Bogiem. Byli z Nim blisko, co widzimy w pierwszych scenach księgi Rodzaju. Jest to logiczne, biorąc pod uwagę, że zostali oni stworzeni do życia w jedności z Bogiem. Tę zażyłość człowiek traci wraz z grzechem; odtąd będzie mu dość trudno odkryć Boga w życiu osobistym i w środowisku społecznym. Jednakże Bóg obiecał pierwszym rodzicom, że grzech zostanie kiedyś pokonany przez „potomstwo niewiasty” (por. Rdz 3,15): zapowiedział w ten sposób odkupieńcze dzieło Chrystusa, które

zostało przygotowane przez poprzedzającą je historię zbawienia.

Biblia w tych opowieściach o początkach nie próbuje szczegółowo opowiadać o wydarzeniach historycznych, ale przekazuje istotne nauki o człowieku i źródłach jego relacji z Bogiem, wyrażone w obrazach i przypowieściach, co do wartości historycznej których trudno jest wydać ostateczny osąd. Z tego powodu nie dziwi fakt, że sama Biblia ma trudności z zestawieniem różniących się szczegółami narracji o tych samych wydarzeniach (np. Księga Rodzaju przedstawia dwie różne wersje opowieści o stworzeniu mężczyzny i kobiety). W ten sposób możemy wyciągnąć wiele wniosków z różnych biblijnych relacji o początkach, i nie ma potrzeby sądzić, że wszystkie wydarzenia, o których opowiadają, wydarzyły się dokładnie tak, jak zostało opisane.

Księga Rodzaju mówi nam również, że po zaistnieniu tego pierwszego grzechu, świat doświadczył nadmiaru nieładu i niesprawiedliwości, którym Bóg przyglądał się z niezadowoleniem. Dało to początek opowieści o potopie, w którym Pismo Święte widzi karę Bożą za liczne grzechy ludzkości. Jednak po potopie Bóg odnowił przyjaźń z Noem i jego rodziną - którzy zostali uratowani od potopu, ponieważ zachowali się sprawiedliwie - a przez nich z całym stworzeniem. Odnowił z Noem relację, którą chciał mieć z Adamem, Ewą i ich potomkami. Bóg wiedział, że choć serce człowieka było skłonne do grzechu, stworzenie jest wartościowe i dobre, i poprosił ludzi, by wzrastali i rozmnażali się, tak jak poprosił Adama. Wraz z historią Noego, Bóg dał ludzkiemu stworzeniu drugą szansę na życie w przyjaźni z nim.

Jednak prawdziwy początek historii zbawienia nastąpił wieki później, wraz z przymierzem, jakie Bóg zawarł z Abrahamem. Tutaj mamy już do czynienia z wyborem dokonany przez Boga. Abraham uznał Boga za jedynego Pana, był Mu posłuszny z głęboką wiarą, a Bóg przeznaczył Abrahama na „ojca mnóstwa narodów” (Rdz 17,5). W ten sposób Bóg rozpoczął zadanie zgromadzenia ludzkości rozproszonej przez grzech pod jednym dachem. Dwa pokolenia później Bóg zmienił imię Jakuba: nazwał go Izraelem, a jego dwunastu synów stało się fundamentem narodu izraelskiego: dwunastoma plemionami Izraela.

Kilka wieków później, w czasach Mojżesza, historia relacji Boga z ludzkością nabrała bardziej widocznego i zaangażowanego wymiaru. Bóg Abrahama i patriarchów uczynił Izraela swoim

ludem i wyzwolił go z niewoli egipskiej. Bóg zawarł przymierze z Mojżeszem i poddał lud pod swoją opiekę i swoje prawa, a lud uroczyście przyjął to przymierze i zobowiązał się służyć Panu i oddawać Mu cześć. Podczas przechodzenia przez Morze Czerwone i w marszu przez pustynię Synaj, przybywając do Ziemi Obiecanej i budując królestwo Dawida, Izrael doświadczał wciąż na nowo, że Bóg był z nimi, bo Izrael jest Jego ludem, który On sam utworzył spośród wszystkich innych i który należy do Niego „jako królestwo kapłanów i lud święty” (Wj 19,6).

W ciągu kolejnych stuleci Bóg nie pozwolił, by to przymierze osłabło, ale za pośrednictwem proroków prowadził swój lud ku nadziei ostatecznego i definitywnego zbawienia. Kiedy lud zgubił drogę i zapomniał o swoim zaangażowaniu w przymierze, Bóg przywoływał

swoje sługi z zamiarem
poprowadzenia ludu z powrotem do
posłuszeństwa i prawości. Prorocy
zachęcali do nadziei i pocieszali lud,
ale też ostrzegali przed
niebezpieczeństwem fałszywej
ufności w swoją pozycję wybrańców,
bo ten wybór, o ile nie będzie
odwzajemniony, może zamienić się
w sąd, w Bożą karę za grzech.
Szczególnie dwa wydarzenia mają
charakter kary: upadek Królestwa
Północnego (dziesięć z dwunastu
plemion Izraela) w 722 r. p.n.e. oraz
wygnanie Królestwa Południowego
(pozostałe dwa plemiona, które
oddzieliły się wieki wcześniej) wraz
ze zniszczeniem jego stolicy,
Jerozolimy, w 587 r. p.n.e. Izrael
stracił wtedy autonomię jako naród.
Żył na wygnaniu, w obcej ziemi. Pan
jednak ukarał go, ale nie porzucił.
Księga Izajasza mówi o powrocie
ludu z wygnania babilońskiego do
własnej ziemi, o ponownym
odrodzeniu ludu; odrodzeniu, które

było tylko częściowe, ponieważ wielu pozostało w rozproszeniu.

Podczas tej podróży Boga z Izraelem, lud poznawał Boga, uczył się Jego wierności i utrzymywał nadzieję o tym, że On spełni swoje obietnice o zbawieniu ostatecznym i definitywnym za pośrednictwem króla, potomka Dawida, który na końcu czasów ustanowi nowe Przymierze. Przymierze, które nie byłoby spisane na kamiennych tablicach, jak dawniej: sam Bóg miałby je spisać w sercach wiernych poprzez obecność i działanie Ducha Świętego. Nadejdzie dzień, w którym wszystkie ludy zgromadzą się, przyciągnięte blaskiem nowej Jerozolimy, i uznają Boga Izraela. Byłby to dzień wiecznego pokoju i zjednoczenia świata pod rządami jedyne Boga.

W trakcie tego procesu, zawierającego różne etapy, Bóg

przygotowywał swój lud do ostatecznego Objawienia w Jezusie Chrystusie. On jest wypełnieniem obietnic Starego Testamentu, a wraz z nim przychodzi zapowiadana odnowa u kresu czasów. Podczas swojego życia na ziemi Jezus przekazał ludziom nowy, nieznany wymiar Boga. Zawsze odwoływał się do Boga Starego Testamentu, patriarchów, proroków i królów, a jego nauczanie nosiło znamiona języka i idei, które lud izraelski podzielał przez wieki. Jednak jego przepowiadanie o Bogu, choć znajdowało podobieństwa w tekstach starotestamentalnych i w myśli żydowskiej jego czasów, miało zupełnie nowy akcent i dlatego było niepowtarzalne i jedyne w swoim rodzaju. Jezus głosił, że oczekiwane w Starym Testamencie Królestwo Boże jest już bardzo bliskie, wręcz jest obecne w Jego słowach, w Jego czynach i w samej Jego Osobie.

2. Ustanowienie Kościoła

„Pan Jezus modląc się do Ojca i powołując do siebie tych, których sam zechciał powołać, ustanowił dwunastu, aby byli z Nim i aby ich posłać dla głoszenia Królestwa Bożego” (*Lumen gentium*, 19). Jezus pragnął, aby po zakończeniu Jego misji w świecie, ci uczniowie mogli ją kontynuować, ewangelizując wszystkie narody. W tym celu ustanowił grupę apostołów i uczynił Piotra ich przywódcą. Podczas Ostatniej Wieczerzy wprowadził ich w tajemnice swego Ciała i Krwi złożonych w ofierze i prosił, by te tajemnice urzeczywistniali w przyszłości. Uczynił ich świadkami swojego Zmartwychwstania i zesłał im Ducha Świętego, aby umocnił ich w tej misji. W ten sposób w pełni ustanowiony został Kościół, miejsce, w którym ludzie każdej epoki mogą spotkać Chrystusa i pójść za Nim

drogą, która prowadzi do życia wiecznego.

Kościół zawsze zachowuje żywą pamięć o Chrystusie i przedstawia Go nie jako istotę z przeszłości, ale jako Tego, który żył na tym świecie w określonym czasie, zmartwychwstał i pozostaje wśród nas na wieki.

3. Pismo Święte, Tradycja i Magisterium

a) Pismo Święte

W ciągu wieków naród izraelski pod boskim natchnieniem spisywał świadectwo objawienia Bożego patriarchom, prorokom oraz ludziom prawym i sprawiedliwym. Kościół przyjmuje i czci te Pisma, które były zamierzonym przez Boga przygotowaniem do wielkiego Objawienia Jezusa Chrystusa. Co więcej, Apostołowie i pierwsi uczniowie Jezusa spisali także życie i dzieło Chrystusa, którego ziemskiej

wędrówki byli świadkami, a zwłaszcza paschalną tajemnicę Jego śmierci i zmartwychwstania. W ten sposób dały one początek księgom Nowego Testamentu, które uzupełniają i dopełniają te ze Starego Testamentu. To, co w Starym Testamencie było opracowane i głoszone w symbolach i obrazach, Nowy Testament przedstawia za pomocą świadectwa prawdy zawartej w wydarzeniach z historii Jezusa.

Święte księgi nie opierają się jedynie na ludzkiej pamięci lub świadectwie tego, czego Bóg dokonał w Izraelu, a przede wszystkim tego, czego dokonał przez Chrystusa; mają one głębszy fundament, gdyż ich ostateczne źródło tkwi w działaniu Ducha Świętego, który oświecił ludzkich pisarzy i podtrzymywał ich swoim natchnieniem i swoim światłem. Z tego powodu Kościół uważa Pismo Święte nie przede

wszystkim za słowo ludzkie o wielkiej wartości, ale za prawdziwe Słowo Boże, i czci Pismo Święte jako najświętsze. Nie oznacza to jednak, że Bóg „podyktował” tekst autorom ksiąg; oznacza to, że posłużył się On ludźmi, którzy korzystając z własnych zdolności i środków, pozwolili Bogu działać w nich i przez nich, i w ten sposób „jako prawdziwi autorzy przekazali na piśmie to wszystko, i tylko to, czego On chciał” (*Katechizm*, 106).

Poza tym w świętych księgach obecne są ograniczenia kulturowe, filozoficzne i teologiczne autorów, którzy pisali w różnych czasach i w różnych kulturach. Nie stanowi to jednak problemu dla wiary w prawdę, którą przekazują, ponieważ ta prawda *ma naturę religijną*, to znaczy, że nie odnosi się do naukowej wizji świata, ani do dokładnej i precyzyjnej kroniki historii ludzkości, ani do jakiejś

tajemniczej mądrości; odnosi się natomiast do ostatecznego sensu życia ludzi, powołanych do zjednoczenia z Bogiem jako Jego dzieci w Jezusie Chrystusie, który może być wyrażony na wiele sposobów: poprzez różne gatunki literackie, poprzez metafory i symbole, poprzez historie mające na celu pouczenie o cnotach i poprzez historie, które rzeczywiście się wydarzyły. Udział Ducha Świętego w powstawaniu świętych ksiąg daje nam pewność, że „w sposób pewny, wiernie i bez błędu uczą prawdy, jaka z woli Bożej miała być przez Pismo Święte utrwalona dla naszego zbawienia” (por. *Dei Verbum*, 11).

b) Tradycja Apostolska i „Tradycja”

Apostołowie i pierwsi uczniowie Jezusa, zanim spisali świadectwo życia i dzieła Chrystusa, głosili to, co widzieli i przeżywali, gdy byli z Nim. Chodzili po świecie przekazując

ustnie zakładanym przez siebie wspólnotom to, czego doświadczyli z Chrystusem, głosili chrześcijańskie orędzie zbawienia i wprowadzali je w życie poprzez liturgię i sakramenty; wszystko to zapisali później w pismach Nowego Testamentu. Istnieje zatem ustny przekaz życia i nauki Jezusa, który poprzedza przekaz pisemny; co więcej, ten ustny przekaz jest następnie spisywany i zawarty w tych pismach. Ten ustny przekaz zawiera wiele szczegółów, których apostołowie nauczyli się od Jezusa i nazywany jest „Tradycją Apostolską”. Według słów Kompendium Katechizmu: „Tradycja apostolska jest przekazywaniem orędzia Chrystusa, urzeczywistnianym od początków chrześcijaństwa przez przepowiadanie, świadectwo, instytucje, kult i natchnione pisma” (nr. 12).

W ciągu wieków Kościół przekazuje Tradycję Apostolską dwoma sposobami: *ustnie*, gdy głosi i realizuje to, czego nauczył się od Chrystusa i czego nauczali Apostołowie, oraz *pisemnie*, gdy przekazuje Pismo Święte nowym pokoleniom chrześcijan (por. *Katechizm*, 76). Pierwszy sposób (tradycja ustna) nazywany jest po prostu „Tradycją”.

Tradycja jest świadectwem apostołów o życiu i nauce Jezusa; jej źródło jest więc takie samo, jak źródło pism Nowego Testamentu. Ale każde z nich (Tradycja i Pismo Święte) pełni nieco inne funkcje, ponieważ pierwsza z nich, będąc ustną i opartą na praktyce, jest bogatsza i bardziej elastyczna od tego drugiego, a także gwarantuje w pewnym sensie autentyczność tego ostatniego; Pismo Święte natomiast, będąc utrwalone na piśmie, określa w sposób stały i niezmienny to, co

Jezus głosił i czym żył, formułuje to i ustala, a także zapobiega deformacji tych nauk w czasie i poddaniu ich arbitralności zmianom kultury i mentalności. „*Verba volant, scripta manent*” - słusznie powiedział rzymski cesarz Tytus przemawiając do rzymskiego senatu.

Tym sposobem Pismo Święte i Tradycja wzajemnie się oświeclają: na przykład Kościół zna przez Tradycję księgi, które są natchnione i które z tego powodu należą do kanonu ksiąg Pisma Świętego. Księgi składające się na chrześcijańską Biblię są zawsze te same, te, które Tradycja wskazała jako natchnione; istniały inne pisma z tego samego okresu, które również odnosiły się do Jezusa, ale nigdy nie zostały uznane za natchnione (pisma apokryficzne). I odwrotnie, Pismo Święte pomaga rozróżnić i umacniać to, co należy, a co nie należy do Tradycji. Przykładem jest fakt, że w Nowym

Testamencie widać, że Jezus pościł przez czterdzieści dni na pustyni. Tak więc ten konkretny wątek Tradycji dotyczący postu w okresie Wielkiego Postu znajduje wsparcie i potwierdzenie w Piśmie Świętym.

c) Magisterium Kościoła

Upływający czas niesie ze sobą postęp materialny oraz zmiany w kulturze i mentalności. Otwierają się nowe perspektywy i zadawane są nowe pytania, które mają wpływ na chrześcijański sposób życia. W czasach starożytnych nie dyskutowano nad moralnością takich kwestii jak zrównoważony rozwój ekologiczny czy prawo do posiadania pracy: nie poruszano tych kwestii, które mają jednak wpływ na sposób prowadzenia życia chrześcijańskiego. Dlatego Pan Jezus, ustanawiając w swoim Kościele rozróżnienie między pasterzami a wiernymi, dał tym pierwszym łaskę

(charyzmat) rozeznawania tego, co jest odpowiednie *dla życia chrześcijańskiego* jednostek i wspólnot, a co z kolei jest dla niego szkodliwe i niszczące. Misja nauczania, podtrzymywana przez ten charyzmat, nazywana jest „Magisterium”. Magisterium pełni funkcję służby. Nie stoi ono ponad Pismem Świętym ani Tradycją, ale służy obu, prawidłowo je interpretując i wiernie wykładając ich treść.

Autentyczna interpretacja Objawienia „powierzona zostało samemu tylko żywemu Urzędowi Nauczycielskiemu Kościoła, to znaczy następcy Piotra, Biskupowi Rzymu, i biskupom pozostającym z nim w komunii” (*Kompendium*, 16). Mogą oni sprawować tę funkcję, ponieważ przez święcenia biskupie otrzymują szczególną pomoc Ducha Świętego (charyzmat prawdy), która ułatwia im zrozumienie treści Objawienia w

sprawowaniu ich posługi. Choć poszczególni Biskupi mogą mylić się, to Kościół jako całość (jedność Papieża, Biskupów będących w jedności z nim oraz wiernych chrześcijan) nie może się mylić w sprawach dotyczących Objawienia. W szczególności nie może też popełnić błędu papież, gdy publicznie i uroczyście (*ex cathedra*) naucza, że pewne nauczanie należy uznać za ostateczne, ponieważ należy ona do Objawienia Bożego. Podobnie jest w przypadku soborów powszechnych: pasterze zgromadzeni na soborze i w jedności z Ojcem Świętym nie mylą się, gdy wskazują, że w coś należy wierzyć, ponieważ należy to do wiary Kościoła. W tych i innych przypadkach Kościół nie błędzi, ponieważ Duch Święty wspomaga go w nauce o Chrystusie w prawdzie.

4. Jak interpretować Biblię

Można by powiedzieć, że Biblia zawiera w sobie życie i historię świata i ludzkości. Całość jej ksiąg jest obszerna i, jak samo życie, zawiera wielość wymiarów. Czasem może się wydawać, że Biblia przeczy sama sobie lub że opowiada się za postawami, które nie mogą być prawdziwe, bo nie są słuszne. Kontrowersyjne kwestie to między innymi przemoc, niewolnictwo, rola kobiet, zemsta. Dlatego ważne jest, aby nauczyć się rozumieć, czego Pismo Święte chce nauczyć w każdym temacie lub w określonym fragmencie tekstu.

Sobór Watykański II poświęcił Objawieniu Bożemu dokument: Konstytucję dogmatyczną *Dei Verbum*. Rozdział III dotyczył zasad i kryteriów, które należy brać pod uwagę, aby prawidłowo interpretować Biblię. Przyjrzyjmy się im:

a) Sobór przypomina przede wszystkim, że Bóg jest autorem Pisma Świętego; ale, jak powiedzieliśmy, przemawia w nim do człowieka poprzez ludzi i na sposób ludzki. Z tego powodu prawidłowa interpretacja Pisma Świętego wymaga dokładnego zbadania, co naprawdę chcieli przekazać ludzcy autorzy i co Bóg chciał objawić za pomocą ludzkich słów.

b) Po drugie, ponieważ chodzi o księgę natchnioną przez Boga, Pismo Święte należy interpretować „w tym samym Duchu, w jakim zostało napisane” (*Dei Verbum*, 12). Innymi słowy, do prawidłowego zrozumienia Pisma Świętego wymagane jest od interpretatora indywidualne otwarcie na Boga i prośba o pomoc. Bez takiej otwartości łatwo jest zdominować interpretację przez uprzedzenia lub osobiste poglądy i motywacje.

c) Po trzecie, należy zwrócić szczególną uwagę na treść i jedność całego Pisma Świętego: tylko rozumiane *w swojej jedności* jest Pismem Świętym. Zasada ta jest ważna również dlatego, że nie wszystko, na co wskazuje Pismo Święte, ma taką samą wartość czy siłę; nie wszystko w równym stopniu wyraża słowo Boże. W ramach Pisma Świętego istnieje hierarchia prawd i pojęć. Znajomość tej hierarchii pomaga we właściwej interpretacji fragmentów, które mogą zaskoczyć czytelnika. Należy zawsze pamiętać, że Chrystus jest centrum i sercem Pisma Świętego.

d) Po czwarte, Pismo Święte należy interpretować w kontekście żywej Tradycji Kościoła, gdyż jest ono jedynie pisemnym wyrazem tego samego Objawienia, którego ustnym wyrazem jest Tradycja. Obok Tradycji należy również zwrócić uwagę na całość wiary Kościoła,

która wyraża się w jego Magisterium, w harmonii jego prawd, w jedności jego doktryny. Na przykład, jeśli interpretacja pewnego fragmentu biblijnego jest sprzeczna z konkretną prawdą wiary, to ta interpretacja nie może być prawdziwa.

Bibliografia

– Katechizm Kościoła Katolickiego, nr. 74-141.

– Sobór Watykański II, Konst. *Dei Verbum*.

– Benedykt XVI, Adhortacja Apostolska *Verbum Domini*, 30-IX-2010 (Część I: *Verbum Dei*).

– J. Burgraff, *Teología fundamental. Manual de iniciación*, Rialp, Madrid 2007, caps. IV y VI.

Antonio Ducay

---

pdf | dokument generowany
automatycznie z [https://opusdei.org/pl-
pl/article/temat-3-etapy-objawienia/](https://opusdei.org/pl-pl/article/temat-3-etapy-objawienia/)
(10-04-2025)